

Na osnovu člana IV 4. a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na sjednici Predstavničkog doma održanoj ____ . ____ . 2008. godine i na sjednici Doma naroda održanoj ____ . ____ . 2008. godine, donijela je

PRIJEDLOG

ZAKON

O PROGRAMU ZAŠTITE SVJEDOKA U BOSNI I HERCEGOVINI

Član 1.

(Cilj zakona)

Cilj ovog zakona je da obezbjedi efikasnu zaštitu svjedoku u toku i nakon krivičnog postupka, kako bi se svjedoku omogućilo slobodno i otvoreno svjedočenje u krivičnom postupku pred sudovima u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: sudovi).

Član 2.

(Područje primjene)

- (1) Pod pojmom svjedok, u smislu ovog zakona, podrazumjeva se lice bez čijeg svjedočenja nema izgleda da se u krivičnom postupku istraže i utvrde činjenice ili utvrdi boravište osumnjičenog lica ili bez čijeg svjedočenja bi to bilo znatno otežano.
- (2) Svjedoku se može obezbjediti zaštita uz njegov pristanak u skladu sa odredbama ovog zakona, ako se on ili član njegove porodice u smislu stava (1) člana 83. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: ZKP BiH) („Službeni glasnik BiH“, br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07 i 15/08) suočava sa prijetnjom opasnom po život, zdravlje ili slobodu, zbog svoje namjere da svjedoči, te ako je podoban za preduzimanje mjera za zaštitu. Svjedoku se takođe može obezbjediti zaštita, ako se opasnost uoči tek nakon okončanja krivičnog postupka, te ako je opasnost posljedica činjenice da je to lice svjedočilo u toku postupka.
- (3) U skladu sa odredbama ovog zakona, određenom licu se, uz njegov pristanak, može pružiti zaštita ako je to lice u smislu stava (1) člana 83. ZKP BiH, član porodice svjedoka ili ako je to lice na neki drugi način blisko svjedoku, te ako mu prijete opasnost po život, zdravlje i slobodu zbog namjere svjedoka da svjedoči, te ako je podoban za preduzimanje mjera za zaštitu svjedoka.
- (4) U skladu s odredbama ovog zakona, mjere zaštite mogu se obustaviti ukoliko u periodu odobravanja zaštite nije bio ispunjen ili je naknadno prestao da važi neki od uslova iz st. (2) i (3) ovog člana. Obustava krivičnog postupka ne znači automatski i obustavu mjera zaštite svjedoka ako opasnost i dalje postoji.

Član 3.

(Područje primjene u odnosu na krivična djela)

Program zaštite se primjenjuje kada se dokazuje neko od slijedećih krivičnih djela:

- a) protiv integriteta Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: BiH);
- b) protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom;
- c) koja se vrše na organizovan način (organizovanog kriminala);
- d) za koja se po zakonu može izreći kazna zatvora u trajanju od najmanje 3 godine ili teža kazna.

Član 4.

(Komisija za uključivanje u Program zaštite svjedoka)

- (1) Odluku o primjeni, prekidu, prestanku ili produženju primjene Programa zaštite donosi Komisija za uključivanje u Program zaštite svjedoka (u daljem tekstu: Komisija).
- (2) Komisiju čine: sudija Suda BiH, zamjenik glavnog tužioca BiH, predstavnik Ministarstva pravde BiH i rukovodilac Odjeljenja za zaštitu svjedoka (u daljem tekstu: OZS).
- (3) Članovi Komisije imaju svoje zamjenike.
- (4) Člana Komisije i njegovog zamjenika imenuje i razrješava rukovodilac organa, odnosno institucije iz koje dolazi, i koji o tome obavještava OZS.
- (5) Rukovodilac OZS-a je predsjednik Komisije po položaju. Zamjenika predsjednika Komisije na prijedlog rukovodioca OZS-a, imenuje direktor Državne agencije za istrage i zaštitu (u daljem tekstu: SIPA).
- (6) Članovi Komisije i njihovi zamjenici imenuju se na vrijeme od 5 godina uz mogućnost reimenovanja.
- (7) Administrativno-tehničke poslove za potrebe Komisije obavlja OZS.
- (8) Rok za konstituisanje komisije je 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 5.

(Prestanak članstva u Komisiji)

- (1) Članu Komisije članstvo u Komisiji prestaje:
  - a) istekom vremena na koje je imenovan;
  - b) ako to sam zatraži;
  - c) ako mu prestane funkcija ili radni odnos koji je bio osnov za njegovo imenovanje u Komisiji;
  - d) zbog odavanja tajnog podatka u vezi rada Komisije;

- e) ako se u svom radu ne pridržava propisa koji se odnose na primjenu Programa zaštite,
- f) Zbog trajne spriječenosti da obavlja posao.

(2) Odluku o prestanku članstva u Komisiji donosi rukovodilac organa ili institucije iz stava (4) člana 4. ovog zakona po službenoj dužnosti, a u slučajevima iz stava (1) tač. d) i e) ovog člana, na prijedlog predsjednika Komisije ili njegovog zamjenika.

Član 6.

(Rad Komisije)

- (1) Radom Komisije rukovodi predsjednik Komisije, a u slučaju odsutnosti ili spriječenosti njegov zamjenik.
- (2) Komisija je u svom radu nezavisna i odlučuje na sjednici.
- (3) Komisija donosi Poslovnik o radu u roku od 30 dana od dana konstituisanja.
- (4) Tajnim podatkom se smatraju rad i akti Komisije i kao takvi moraju biti označeni.

Član 7.

(Odjeljenje za zaštitu svjedoka)

- (1) OZS je specijalizovana organizaciona jedinica SIPA-e, koja provodi Program zaštite svjedoka, organizuje i provodi hitne mjere zaštite svjedoka te je odgovorna za njihovu primjenu.
- (2) Svi organi uprave i javne ustanove dužni su da pruže pomoć OZS-u i da na njegovo traženje izvrše radnje iz svoje nadležnosti potrebne za preduzimanje mjera iz ovog zakona.
- (3) Odluke OZS-a koje mogu utjecati na izvršenje krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera, mogu biti donijete uz prethodno obavljene konsultacije sa rukovodiocem date institucije.
- (4) OZS donosi odluke i provodi sve mjere koje se određuju u vezi sa stranim svjedocima u BiH, a u skladu sa sporazumom ili aranžmanom sklopljenim između BiH i strane države u vezi sa zaštitom svjedoka.
- (5) U skladu sa prethodno zaključenim sporazumom između Bosne i Hercegovine i strane države, Državna agencija za istrage i zaštitu može zaključiti protokole i druge provedbene propise sa stranim organima uprave ili tijelima za provođenje sporazuma i ovog zakona.

Član 8.

(Postupak za primjenu Programa zaštite)

- (1) O primjeni i produženju Programa zaštite odlučuje Komisija na obrazložen zahtjev glavnog tužioca BiH. Inicijativu za podnošenje zahtjeva za primjenu Programa zaštite, glavnom tužiocu BiH mogu podnijeti: nadležni tužilac, sud koji postupuje u predmetu, rukovodilac kazneno popravne institucije i svjedok ili lice navedeno u st. (2) i (3) člana 2. ovog zakona (u daljem tekstu: blisko lice).
- (2) Zahtjev za primjenu Programa zaštite mora da sadrži:
  - a) podatke o licu za koje se predlaže primjena Programa zaštite;
  - b) opis krivičnog djela i procjenu postojećih dokaza;
  - c) opis okolnosti koje ukazuju da postoji stvarna i ozbiljna opasnost za lice za koje se predlaže primjena Programa zaštite;
  - d) druge podatke koji su od značaja za primjenu Programa zaštite.
- (3) Uz zahtjev glavni tužilac BiH Komisiji mora dostaviti i izjavu svjedoka, odnosno izjavu njemu bliskog lica o pristanku na uključivanje u Program zaštite.
- (4) Predsjednik Komisije dužan je odmah po prijemu zahtjeva od glavnog tužioca BiH, a najkasnije u roku od 5 dana, sazvati sjednicu Komisije. Komisija može od glavnog tužioca BiH zatražiti da dopuni zahtjev podacima koji su značajni za primjenu Programa zaštite. Komisija odlučuje o zahtjevu najkasnije u roku od 20 dana od dana podnošenja zahtjeva ili dopunjenog zahtjeva i o svojoj odluci odmah obavještava glavnog tužioca BiH i OZS.

Član 9.

(Hitne mjere)

- (1) Kao hitne mjere mogu se primjeniti mjere iz stava (1) člana 12. ovog zakona.
- (2) Hitne mjere provodi OZS.

Član 10.

(Primjena hitnih mjera)

- (1) Ako glavni tužilac BiH, po prijemu inicijative iz stava (1) člana 8. ovog zakona, procijeni da život, zdravlje ili fizički integritet, sloboda ili imovina svjedoka većeg obima, odnosno njemu bliskog lica, mogu biti odmah izloženi stvarnoj i ozbiljnoj opasnosti koja ne može biti otklonjena odgovarajućim mjerama zaštite koju policija pruža građanima, istovremeno s podnošenjem zahtjeva za primjenu Programa zaštite obavjestiće o tome OZS radi primjene hitnih mjera.

- (2) Odluku o vrsti i primjeni hitnih mjera donosi rukovodilac OZS-a u roku od 24 sata od prijema obavještenja glavnog tužioca BiH. Rukovodilac OZS-a će o odluci odmah obavijestiti glavnog tužioca BiH.
- (3) Prije primjene hitnih mjera rukovodilac OZS-a će pribaviti pismenu saglasnost svjedoka, odnosno njemu bliskog lica.
- (4) Hitne mjere se primjenjuju do donošenja odluke Komisije o zahtjevu za primjenu Programa zaštite.

Član 11.

(Sporazum o primjeni Programa zaštite)

- (1) Ukoliko Komisija donese odluku o primjeni Programa zaštite, ovlastit će rukovodioca OZS-a da sa svjedokom, odnosno njemu bliskom licu, zaključi Sporazum o primjeni Programa zaštite (u daljem tekstu: Sporazum).
- (2) Sporazum iz stava (1) ovog člana sadrži slijedeće elemente:
  - a) nazive sporazumnih strana;
  - b) izjavu svjedoka, odnosno bliskog lica o dobrovoljnom uključenju u Program zaštite, izjavu da su podaci navedeni u Upitniku istiniti, i da u slučaju davanja neistinitih podataka, Program zaštite može biti prekinut;
  - c) obaveze sporazumnih strana;
  - d) vrijeme trajanja Programa zaštite;
  - e) klauzulu da je Sporazum sačinjen u jednom primjerku i da se čuva u OZS-u;
  - f) ostale podatke od značaja za provođenje Programa zaštite; i
  - g) potpise sporazumnih strana i datum zaključenja Sporazuma.
- (3) Direktor SIPA-e, na prijedlog rukovodioca OZS-a, će propisati bliže odredbe o sadržini Sporazuma u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (4) Primjena Programa zaštite počinje danom zaključenja Sporazuma.
- (5) Prije zaključenja Sporazuma, svjedok odnosno njemu blisko lice popunjava Upitnik. Sadržinu Upitnika će u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona propisati direktor SIPA-e na prijedlog rukovodioca OZS uz pribavljenu saglasnost ministra sigurnosti BiH.

Član 12.

(Mjere zaštite)

- (1) Mjere kojima se obezbjeđuje zaštita svjedoka, odnosno njemu bliskog lica su:
  - a) fizička i tehnička zaštita lica i imovine;
  - b) premještanje;
  - c) prikrivanje identiteta i podataka o vlasništvu;

- d) promjena identiteta.
- (2) O vrsti i trajanju mjere iz stava (1) ovog člana koju treba primjeniti u zaštiti svjedoka, odnosno njemu bliskog lica odlučuje rukovodilac OZS-a, uz prethodno pribavljeno mišljenje Komisije, pri čemu se može primjeniti jedna ili više mjera.
  - (3) Mjere iz stava (1) ovog člana provodi OZS.
  - (4) OZS će najmanje jednom godišnje ocjenjivati opravdanost utvrđenih mjera zaštite.

Član 13.

(Opis mjera zaštite)

- (1) Mjera fizičke i tehničke zaštite ličnosti i imovine sastoji se u sprječavanju protivpravnog ugrožavanja života, zdravlja, fizičkog integriteta, slobode ili imovine svjedoka većeg obima, odnosno njemu bliskog lica, upotrebom fizičko-tehničkih mjera.
- (2) Mjera premještanja svjedoka, odnosno njemu bliske osobe, sastoji se u privremenom ili trajnom preseljenju iz mjesta njegovog prebivališta ili boravišta u drugo mjesto u BiH ili inostranstvu, koje odredi OZS, a u skladu sa odredbama stava (5) člana 7. ovog zakona.
- (3) Mjera prikrivanja identiteta lica i podataka o njegovom vlasništvu obuhvata izradu i upotrebu ličnih dokumenata i dokumenata o imovini svjedoka, odnosno njemu bliskog lica u kojima su privremeno promjenjeni njegovi izvorni podaci.
- (4) Promjena identiteta sastoji se u izmjeni dijela ili svih ličnih podataka svjedoka, odnosno njemu bliskog lica s tim što ova mjera može podrazumijevati i određenu promjenu njegovih fizičkih karakteristika.
- (5) Bliže odredbe o procedurama i načinu primjene mjera zaštite utvrdit će direktor SIPA-e na prijedlog rukovodioca OZS-a u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 14.

(Pružanje pomoći)

- (1) OZS će svjedoku, odnosno njemu bliskom licu u toku primjene mjera zaštite pružati potrebnu ekonomsku i socijalnu pomoć do trenutka njegovog osamostaljenja.
- (2) Pomoć iz stava (1) ovog člana ne može biti veća od iznosa koji je neophodan za pokrivanje životnih troškova i uključanja u novu društvenu sredinu.

Član 15.

(Povjerljivost i obrada podataka)

- (1) OZS vrši obradu ličnih podataka koji se odnose na identifikovano lice ili lice koje se može identifikovati u skladu sa odredbom člana 2. ovog zakona, te vodi evidenciju ličnih i drugih podataka za čiju je obradu ovlašten ovim zakonom.
- (2) Odluke i mjere donijete u skladu sa odredbama ovog zakona dokumentuju se i pohranjuju u spise. Spise koji su tajni podaci i koji nisu dio istražnog spisa vodi OZS. Na zahtjev Tužilaštva BiH, navedeni spisi mogu im se dati na uvid. Osoblje u Tužilaštvu BiH i OZS-u obavezno je da obezbjedi informacije vezane za zaštitu svjedoka u krivičnim postupcima u skladu sa opštim principima ZKP-a BiH, a naročito imajući u vidu odredbe člana 82. ZKP-a BiH.

Član 16.

(Zaštita ličnih podataka)

- (1) Tajnim podatkom se smatraju sve informacije do kojih dođu lica prilikom obavljanja službene dužnosti a u vezi su sa mjerama za zaštitu svjedoka.
- (2) Fizička ili pravna lica uključena u zaštitu svjedoka ne smiju neovlašteno otkriti bilo kakve informacije vezane za svjedoka ili lica iz st. (1), (2) i (3) člana 2. ovog zakona, ili vezane za bilo koju zaštitnu mjeru koja može biti poznata, uključujući i period nakon obustave zaštite svjedoka kao i nakon prestanka službenih dužnosti.
- (3) Prilikom prenosa i razmjene podataka između organa ne smije biti nikakvih posljedica po zaštitu svjedoka.
- (4) Organi uprave i javne ustanove bez odgađanja obaviještavaju OZS o svakom zahtjevu za otkrivanje zaštićenih podataka ili podataka koje OZS naznači.

Član 17.

(Izrada i upotreba dokumenata sa izmjenjenim podacima)

- (1) Organi uprave i javne ustanove, na zahtjev OZS-a i u skladu sa podacima proslijeđenim od strane OZS-a, u korist lica uključenih u Program zaštite izdaju ili privremeno mijenjaju potvrde ili druge dokumente neophodne za stvaranje ili održavanje privremeno izmjenjenog identiteta (dokumenti o novom identitetu), te mogu raspolagati ovako izmjenjenim podacima.
- (2) Lice uključeno u Program zaštite može učestvovati u pravnim poslovima koristeći privremeno izmijenjeni identitet. Za zaključenje pravnih poslova koji mogu imati uticaj na treća lica, lice uključeno u Program zaštite može upotrijebiti ispravu iz stava (1) ovog člana samo uz prethodnu saglasnost OZS-a. Ako OZS ne da saglasnost za zaključenje pravnog posla, lice uključeno u

Program zaštite može, uz saglasnost OZS-a, odrediti punomoćnika koji će u njegovo ime zaključiti te poslove. OZS je dužno obezbjediti da lice uključeno u Program zaštite bude dostupno u svrhu obavljanja pravnih poslova.

- (3) Odredbe stava (1) ovog člana primjenjuju se i na zaposlene u OZS-u, ako je to neophodno za izvršavanje njihovih zadataka.
- (4) Nakon promjene identiteta, OZS odobrava i nadzire pristup izvornim podacima o identitetu lica uključenog u Program zaštite i vodi računa o svim statusnim i drugim pravima i obavezama koji su u vezi sa izvornim identitetom lica.
- (5) Organi uprave nadležni za vođenje evidencija i izdavanje isprava dužni su u evidenciju o izvornim podacima o licu uključenom u Program zaštite unijeti zabilješku da se bez saglasnosti OZS-a ne može izvršiti bilo koja radnja koja se tiče izvornog identiteta lica.
- (6) Način i postupak izdavanja dokumenata iz st. (1) i (3) ovog člana, regulisat će se posebnim aktom, koji će utvrditi rukovodilac OZS-a i rukovodilac nadležnog organa uprave.
- (7) Originalne isprave i dokumenti lica uključenog u Program zaštite čuvaju se u OZS-u.

Član 18.

(Prestanak i prekid Programa zaštite)

- (1) Primjena Programa zaštite prestaje:
  - a) istekom vremena primjene Programa zaštite predviđenog Sporazumom;
  - b) smrću lica uključenog u Program zaštite;
  - c) ako se lice uključeno u Program zaštite odrekne Programa;
  - d) odlukom o prekidu Programa zaštite.
- (2) Odluku o prestanku primjene Programa zaštite u slučajevima iz stava (1) ovog člana donosi Komisija na prijedlog rukovodioca OZS-a.
- (3) Na obrazložen prijedlog glavnog tužioca BiH ili rukovodioca OZS-a, Komisija može donijeti odluku o prekidu Programa zaštite ako:
  - a) više ne postoje razlozi za primjenu Programa zaštite;
  - b) lice uključeno u Program zaštite ne ispuni obaveze predviđene Sporazumom;
  - c) tokom primjene Programa zaštite bude pokrenut krivični postupak protiv lica uključenog u Program zaštite za krivično djelo koje dovodi u pitanje opravdanost primjene Programa zaštite;
  - d) država na čijoj se teritoriji nalazi lice uključeno u Program zaštite zahtjeva prekid Programa zaštite iz razloga utvrđenih međunarodnim ugovorom, odnosno sporazumom;

e) lice uključeno u Program zaštite navede neistinite podatke u Upitniku.

Član 19.

(Potraživanja prema trećim stranama)

- (1) Mjere preduzete u skladu sa ovim zakonom ne utiču na potraživanja lica uključenog u Program zaštite prema trećim stranama.
- (2) U cilju ostvarivanja svojih prava, lice uključeno u Program zaštite može imenovati punomoćnika koji će ga zastupati uz prethodnu saglasnost OZS-a.
- (3) U slučaju da lice uključeno u Program zaštite ima potraživanja prema javnim službama, OZS obavještava ove službe o prijemu u program zaštite svjedoka i dostavlja podatke relevantne za donošenje odluke o potraživanju.

Član 20.

(Potraživanja trećih strana)

Na potraživanja trećih strana od lica uključenih u Program zaštite ne utiču mjere preduzete u skladu sa odredbama ovog zakona. Lice koje treba biti uključeno u Program zaštite o ovim potraživanjima obavještava OZS.

Član 21.

(Dodatna sredstva koja dodjeljuje OZS)

OZS dodjeljuje dodatna sredstva samo ako je to neophodno za zaštitu svjedoka. Povrat dodatnih sredstava vrši se samo u slučaju da su ona odobrena na osnovu namjerno dostavljene neistinite informacije.

Član 22.

(Zaštita svjedoka u drugim sudskim procesima)

Lice uključeno u Program zaštite koje treba biti ispitano u okviru nekog drugog postupka u odnosu na dati krivični postupak ima pravo dostaviti informacije samo o svom predhodnom identitetu, odnosno odbiti dati informaciju o svojim sadašnjim ličnim podacima i mjestu stanovanja, odnosno prebivališta uz prethodno obavljene konsultacije sa OZS-om.

Član 23.

(Protjerivanje stranaca)

- (1) Strani državljanin kojem se u skladu sa odredbama člana 2. ovog zakona obezbjeđuje zaštita, može biti protjeran iz zemlje samo uz odobrenje OZS-a.
- (2) OZS bez odgađanja obavještava nadležne organe o početku i obustavi Programa zaštite za stranog državljanina.

Član 24.

(Nadzor)

OZS-a pod nadzorom SIPA-e provodi zadatke vezane za zaštitu svjedoka, koji su propisani Zakonom o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu, ovim zakonom, te drugim zakonima, kao i za unapređivanje saradnje i razmjenu informacija sa organima vlasti stranih država i međunarodnim organizacijama nadležnim za zaštitu svjedoka.

Član 25.

(Podnošenje izvještaja OZS-a)

OZS, direktoru SIPA-e i ministru sigurnosti BiH, podnosi godišnji izvještaj o generalnim aktivnostima OZS-a.

Član 26.

(Finansiranje)

- (1) Sredstva za provođenje odredbi ovog zakona, na prijedlog OZS-a se planiraju i obezbjeđuju u posebnom odjelu Budžeta SIPA-e.
- (2) Ministar sigurnosti BiH, na prijedlog direktora SIPA-e i uz pribavljeno mišljenje ministra finansija i trezora BiH, donijet će provedbene propise o načinu korištenja sredstava iz stava (1) ovog člana, u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 27.

(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ovog zakona, prestaje da važi Zakon o programu zaštite svjedoka u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 29/04).

Član 28.

(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u “ Službenom glasniku BiH”.

PSBiH broj .....

.....2008. godine

Sarajevo

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Parlamentarne skupštine

.....

Predsjedavajući
Doma naroda
Parlamentarne skupštine

.....

OBRAZLOŽENJE PRIJEDLOGA ZAKONA O PROGRAMU ZAŠTITE SVJEDOKA U BOSNI I HERCEGOVINI

I – USTAVNOPRAVNI OSNOV

Ustavnopravni osnov za donošenje ovog Zakona o programu zaštite svjedoka u Bosni i Hercegovini sadržan je u odredbi člana IV 4.a) Ustava Bosne i Hercegovine.

II – RAZLOZI ZA DONOŠENJE OVOG ZAKONA

Osnovni razlozi za donošenje Zakona o programu zaštite svjedoka u Bosni i Hercegovini proizilaze iz činjenice da je potrebno obezbijediti efikasan sistem zaštite svjedoka u toku i nakon krivičnog postupka, kako bi se svjedoku omogućilo slobodno i otvoreno svjedočenje u krivičnom postupku pred sudovima u Bosni i Hercegovini.

Dosadašnja iskustva u primjeni postojećih odredbi Zakona o programu zaštite svjedoka u Bosni i Hercegovini (“Službeni glasnik BiH, “broj 29/04), pokazala su niz nedostataka koji su ograničavajući faktor u samoj provedbi ovog zakona.

S tim u vezi osnovni razlozi za donošenje navedenog zakona sastoje se u slijedećem:

„ Postupak i način uključivanja u program zaštite

Postupak je bitan iz razloga što Odjeljenje za zaštitu svjedoka može poduzimati mjere iz svoje nadležnosti kada prema potrebama Tužilaštva BiH, Suda BiH ili drugih učesnika u krivičnom postupku se prepozna potreba za našim angažmanom, odnosno kada je život, zdravlje, tjelesni integritet ili imovina lica koje smo dužni štiti bde u tom stepenu ugrožena da je zaštita neophodna. Zahtjev ovlaštenog predlagača za ulazak u Program zaštite svjedoka mora biti u pismenoj formi i trebao bi sadržavati podatke koji su propisani ovim prijedlogom zakona i koji bi bili početna informacija za rad i djelovanje Odjeljenja za zaštitu svjedoka (podaci o identitetu lica, podaci o predmetu, optuženom i licima koji su izvor prijetnje).

„ Komisija za uključivanje u Program zaštite svjedoka

Postojećim odredbama Zakona o programu zaštite svjedoka u BiH propisano je da načelnik Odjeljenja za zaštitu svjedoka odlučuje o pokretanju, vođenju i prekidu Programa zaštite. Iskustva kao i zakonske odredbe drugih evropskih država upućuju i određuju da Odluku donoso kolektivno tijelo-komisija i da su predstavnici-članovi komisije iz: Ministarstva pravde BiH, najviših nivoa tužilaštva i sudova kao i predstavnik Jedinice za zaštitu svjedoka. Načelnik Odjeljenja za zaštitu svjedoka donosio

bi Odluke u izuzetnim slučajevima, samostalno, kao što je hitno preduzimanje mjera zaštite kada na to upućuju posebne okolnosti.

„ Vrste mjera zaštite i podrške

Važećim zakonom o programu zaštite svjedoka u BiH samo su djelomično navedene neka od mjera zaštite i podrške. S tim u vezi odredbe Prijedloga zakona sadrži precizno navedene i propisane mjere zaštite za ugrožena lica, kao što su: fizička i tehnička zaštita, premještanje-relokacija unutar teritorija BiH, relokacija u drugu državu shodno međunarodnim sporazumima, mjere prikrivanja identiteta i vlasništva, promjena identiteta, mjere zaštite lica koja su lišena slobode i koja se nalaze unutar kazneno-popravnih ustanova- svjedoci saradnici.

„ Primjena mjera zaštite

Odredbama ovog zakona propisano je na koji način i u kojim slučajevima će se od strane službenika Odjeljenja za zaštitu svjedoka primjenjivati mjere zaštite i kako će se te mjere implementirati u saradnji s drugim pravnim subjektima u BiH i u drugim državama, a što postojeća legislativa nije propisivala odnosno nije u dovoljnoj mjeri pojasnila odgovarajuću primjenu.

„ Sporazum o provođenju programa zaštite

U odnosu na postojeću legislativu novim odredbama zakona propisano je da se sporazum između Odjeljenja za zaštitu svjedoka i lica koje štite treba sačiniti u pismenoj formi, te su ubačeni i osnovni elementi sporazuma kao i bliže odredbe o načinu primjene i prestanka samog sporazuma, uz precizno navođenje razloga zbog kojih prestaje ili prekida se Program zaštite svjedoka.

„ Evidencija podataka i zaštita podataka

U odnosu na postojeće odredbe, odredbama novog zakona propisano je koje evidencije u vezi zaštite svjedoka će voditi Odjeljenje za zaštitu svjedoka, koju oznaku stepena tajnosti će imati podaci iz evidencija, koji podaci se čuvaju tajno u evidencijama odnosno koji su rokovi za podatke koji se ne čuvaju trajno.

„ Finansiranje

Odredbama novog zakona u odnosu na dosadašnje odredbe preciznije je utvrđeno iz kojih sredstava će se planirati sredstva za provođenje odredbi ovog zakona odnosno to je predviđeno da se navedena sredstva uplaniraju i obezbjeđuju u posebnom odjelu Budžeta SIPA-e uz poseban naglasak da će se provedbeni propisi o načinu korištenja sredstava donijeti u određenom roku i od strane ministra sigurnosti BiH na prijedlog direktora SIPA-e i uz probavljeno mišljenje ministra finansija i trezora BiH.

Dakle, uzimajući u obzir naprijed navedeno ovim Prijedlogom zakona detaljnije se reguliše prije svega postupak i način uključivanja u program zaštite svjedoka, formiranje tijela, odnosno Komisije nadležne za odlučivanje o pokretanju, prekidu, prestanku ili produženju primjene programa

zaštite, kao i bliže zakonsko određivanje primjene hitnih mjera, odnosno primjene mjera zaštite kojima se obezbjeđuje zaštita svjedoka ili njemu bliske osobe. S tim u vezi, odredbama ovog zakona se bliže utvrđuju i određuju elementi neophodni za zaključivanje sporazuma i upitnika, kao i prestanak i prekid programa zaštite svjedoka, te finansiranje programa zaštite svjedoka.

III- OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBI

Odredbom člana 1. Prijedloga zakona, predloženo je da se putem ovog zakona osigura efikasna zaštita svjedoka u toku i nakon krivičnog postupka, odnosno kako bi se svjedoku omogućilo slobodno i otvoreno svjedočenje u krivičnom postupku pred sudovima u Bosni i Hercegovini. Ovaj postupak je bitan iz razloga što Odjeljenje za zaštitu svjedoka može preduzimati mjere iz svoje nadležnosti i to prema potrebama tužilaštva BiH Suda BiH ili drugih učesnika u krivičnom postupku.

Članovima 3. 4. 5. i 6. Prijedloga zakona izvršene su dopune postojećeg Zakona o programu zaštite svjedoka („Službeni glasnik BiH“, broj 29/04), a koji se odnose na područje primjene Programa zaštite u odnosu na krivična djela, kao i bliže odredbe o sastavu Komisije za uključivanje u program zaštite svjedoka, odluke koje komisija donosi, način imenovanja i razrešenja članova Komisije, uslovi pod kojima prestaje članstvo u Komisiji, kao i postupak donošenja Odluke o prestanku članstva u Komisiji, te su date i osnovne odredbe koje se odnose na rad Komisije. Ove odredbe novih članova su uvrštene u prijedlog zakona prije svega da bi se zakon o programu zaštite svjedoka u BiH prilagodio normativnoj regulativi i praksi kako zemalja iz neposrednog okruženja, tako i u većini Evropskih zemalja, a gdje Odluke o uključivanju u Program zaštite svjedoka donosi kolektivno tijelo.

Odredbama člana 7. Prijedloga zakona izmjenjeni su raniji st. (1) i (2) postojećeg zakona, odnosno data je preciznija definicija i kratak opis djelokruga rada Odjeljenja za zaštitu svjedoka kao specijalizovane organizacione jedinice SIPA-e koja sprovodi Program zaštite svjedoka, sprovodi i organizuje hitne mjere zaštite svjedoka, odnosno odgovorno je za njihovu primjenu i data je obaveza svim organima, organizacijama i institucijama da pruže pomoć Odjeljenju za zaštitu svjedoka i da na njegovo traženje izvrše radnje iz svoje nadležnosti potrebne za preduzimanje mjera i radi sprovođenja odredbi Zakona o programu zaštite svjedoka u BiH. Takođe, odredbom ovog člana proširena je ili bolje rečeno dato je pojašnjenje odredbom novog stava (5), da u skladu sa prethodno zaključenim sporazumom između Bosne i Hercegovine i strane države, Državna agencija za istrage i zaštitu može zaključiti protokole i druge provedbene propise sa stranim organima uprave ili tijelima za provođenje sporazuma i ovog zakona.

Novom odredbom člana 8. regulisan je postupak za primjenu Programa zaštite svjedoka, tj. razrađen je način podnošenja inicijative za primjenu programa zaštite, dati su osnovni elementi koje mora da sadrži svaki zahtjev za primjenu programa zaštite, te određeni rokovi u kojima Komisija mora odlučivati i donositi odgovarajuće odluke.

U članu 10. Prijedloga zakona razrađene su odredbe koje se odnose na primjenu hitnih mjera, vrste hitnih mjera, mjera zaštite, kao i sporazum o primjeni programa zaštite. Naime odredbom člana 9. normativno je uređena oblast primjene hitnih mjera i to kako postupak ocjenjivanja uslova za primjenu navedenih mjera, tako i postupak same primjene hitnih mjera.

U sklopu člana 11. Prijedloga zakona bliže je određen postupak zaključivanja Sporazuma o primjeni programa zaštite, dati su osnovni elementi koje mora da sadrži svaki sporazum, kao i pravni osnov za utvrđivanje bližih odredbi o sadržini sporazuma.

Odredbama 12. člana propisane su vrste mjera zaštite, postupak odlučivanja o vrsti mjere zaštite.

Članom 13. dat je opis svake mjere zaštite pojedinačno. Ovim odredbama dat je i pravni osnov da bliže odredbe o procedurama i načinu primjene mjera zaštite utvrđuje direktor SIPA-e na prijedlog rukovodioca Odjeljenja za zaštitu svjedoka.

U članu 18. Prijedloga zakona regulisan je način prestanka primjene Programa zaštite, kao i prekid Programa zaštite, odnosno odredbama ovog člana utvrđeni su osnovni postulati kako za prestanak, tako i za prekid Programa zaštite.

Odredbama čl. 19. i 20. Prijedloga zakona mijenjaju se postojeći članovi 9. i 10. iz razloga što su isti neprecizni i nisu potpuno jasne situacije koje regulišu, odnosno ko ima potraživanja prema kome.

Članom 26. Prijedloga zakona propisano je iz kojih sredstava, odnosno iz kojeg odjela budžeta SIPA-e će se finansirati rad Odjeljenja za zaštitu svjedoka prilikom provođenja mjera Programa zaštite. Odredbom ovog člana dat je i pravni osnov za donošenje provedbenih propisa o načinu korištenja sredstava u implementaciji odredbi Zakona o programu zaštite svjedoka u Bosni i Hercegovini.

IV- USKLAĐENOST S EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM

Prilikom utvrđivanja Prijedloga zakona vodilo se računa o usklađenosti sa međunarodnim standardima, te je u tom smislu a polazeći i od odredbi člana 81. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine kojima je propisano da svjedočenje predstavlja opštu građansku dužnost koja obuhvata obavezu odazivanja pozivu procesnog organa, obavezu svjedočenja, zatim obavezu davanja iskaza i obavezu davanja istinitog iskaza. S obzirom na navedenu obavezu svjedočenja država je dužna svjedoku pružiti zaštitu osnovnih ljudskih prava zagarantovanih Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava

i osnovnih sloboda, i to od čl. 2. do 8. (Pravo na život, zabrana mučenja, zabrana ropstva i prinudnog rada, pravo na slobodu i sigurnost, pravo na pravično suđenje, kažnjavanje samo na osnovu zakona, pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života) dakle organi države koji primoravaju svjedoka da svjedoči moraju poduzeti prikladne mjere u cilju njegove zaštite na način da organizuju krivični postupak koji neće ugroziti život svjedoka.

V- PROVEDBENI MEHANIZMI

Provedba odredbi Prijedloga ovog zakona obezbjeđena je kroz postojanje državnih organa prevashodno kroz postojanje Odjeljenja za zaštitu svjedoka kao specijalizovane organizacione jedinice Državne agencije za istrage i zaštitu, a koja je nadležna da provodi Program zaštite svjedoka, provodi i organizuje hitne mjere zaštite i svjedoka, te je i odgovorna za njihovu primjenu.

VI- FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provođenje odredbi Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o programu zaštite svjedoka u Bosni i Hercegovini nije potrebno izdvajati dodatna finansijska sredstva u Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine, jer su ista već obezbijedena u Budžetu Državne agencije za istrage i zaštitu, ali zbog specifičnosti poslova zaštite svjedoka, nije moguće tvrditi da će predviđena sredstva biti i dovoljna, zbog čega pitanje finansiranja treba posmatrati kao "otvoreno", uz spremnost za izdvajanje dodatnih sredstava.